

Južnom Amerikom drugi dio

srpanj i kolovoz 2019.

Koliko zaista znate o Paragvaju? Svi znamo gdje je Brazil, no da li je opasan? Da li je potrebno nositi neku vrstu oružja dok hodate ulicama Rio de Janeira?

Danas ću vam ispričati svoju stranu priče o boravku u nepoznatom Paragvaju te kako mediji kažu opasnom Brazilu čija opasnost ovisi većinom o vašem ponašanju i odgovornosti.

Pakiramo stvari i napuštamo Puerto Iguazu, ovog puta lovimo autobus s natpisom Cataratas, što na portugalskom znači slapovi. Danas ćemo ući u Brazil. Potrebno je dobro se informirati o procesu ulaska za strance (ovo ne vrijedi za Argentine i Paragvajce). Naime, moramo dobiti izlazni argentinski i ulazni brazilski pečat. Ovo je važno jer se nalazimo na granici triju država i mnogi su napravili grešku te su imali brojne probleme pošto nisu imali neki od pečata u putovnici, često bi se takvi susreli s pitanjem "kada ste napustili Argentinu" ili "kada i kako ste ušli u Brazil". Običan gradski bus nas prevozi iz grada Puerto Iguazu u smjeru grada Foza, i našeg današnjeg cilja, brazilskih Iguacu slapova, jednim od UNESCO svjetskih čuda prirode. Vozač je iskusan i profesionalan te čeka strance da pakupe svoje pečate, nitko ne pretražuje torbe niti autobus, sve je prošlo ok, ipak je ovo redovita autobusna linija, popularna većinom za one koji posjećuju ili čak rade na jednom od slapova.

Oba nacionalna parka super su organizirana, imamo čak i ormariće za prtljagu pošto ipak bježimo iz Argentine preko Brazila u smjeru Paragvaja. Cijena ulaznice za brazilске slapove je gotovo ista kao i na argentinskoj strani, iznosi oko 15\$ (opet znatno jeftinije nego naše Plitvice). Nakon kupovine ulaznice, čekate u redu za autobus. Vožnja je uključena u ulaznicu te se vozite oko 15 minuta do stanice nasuprot jednog od hotela. Tamo je početak šetnice koja započinje s predivnim pogledom na argentinsku stranu te vas vodi sve do Đavoljeg ždrijela, slapa u obliku slova U (isti onaj koji smo posjetili jučer u Argentini, ovaj put smo ispod slapa). Na svakom vidikovcu su gužva i brojni redovi za fotografiranje, vrijedi se strpiti. Dolaskom blizu slapa počinje potreba za kabanicom, to je jedna od najkorisnijih stvari na ovom putovanju. Usprkos tuširanju, uživajte u krajoliku i snazi prirode. Vrijedilo je svake mokre sekunde. Nisam želio otići od slapa, sunčani dan i temperatura oko dvadeset stupnjeva (inače godišnje doba je zima). Ovo je jedno od najveličanstvenijih mjesta koje sam ikada posjetio. Za razliku od argentinskih, ovi slapovi se sastoje od vožnje autobusom te kratke šetnje.

Uz boravak u bogato opremljenim suvenirnicama te samu vožnju i šetnju u parku smo proveli oko tri sata. Usprkos znatno kraćem trajanju, brazilski su mi daleko bolji od argentinskih.

Vrijeme je za polazak prema Paragvaju. Kako sa slapova prema granici? Koristite gradski autobus 120, cijene oko 6kn. Vozite se do glavnog autobusnog kolodvora, koji izgleda nešto kao zagrebački Črnomerec. Ovdje morate naći stanicu međunarodnog autobusa. Ne znam kako vi zamišljate ali ja sam to zamislio kao nešto moderniji kolodvor i stanicu. Nije to tako, dobrodošli u Južnu Ameriku. Stanica se nalazi preko puta kolodvora i izgleda kao i obična stanica javnog prijevoza. Nakon nekog vremena tu dolazi šareni autobus u poluraspadnutom stanju s natpisom "Paraguay" (nekad i Ciudad del Este). Cijena vožnje iz Brazila u Paragvaj je čak 12kn. Kod nas toliko košta javni prijevoz. Zašto je to tako? Od sve tri države, Paragvaj je najsiromašnija i ima najniže cijene. Većina stanovništva ide u Paragvaj u šoping. Najpoznatija tržnica Južne Amerike nalazi se u pograničnom gradu i našem sljedećem odredištu, Ciudad del Este, to je ujedno i drugi najveći paragvajski grad. Jako sam znatiželjan ali i malo u strahu, ne znam ništa o tome gdje idem, ne poznajem čak ni ljude koji su boravili u tom gradu. Sada su nam posebno naglasili da pazimo na izlazne i ulazne pečate, rekli su nam da autobus ne želi stati strancima na granici. Samo kao podsjetnik, stanovništvo ove tri države ne mora stajati na granici jer imaju pravo boraviti 24 sata u susjednoj državi bez ikakve prijave. Kao što moja mama svaki dan ide u šoping u Plodine, tako oni svaki dan idu u šoping u Paragvaj, zvuči fora. Pokazao sam vozaču putovnice i zamolio rukama i nogama da nam stane na granici. Nekih 100m od granice vozač otvara vrata i ti trčiš prema zgradi brazilske carine, nije gužva na šalteru jer nitko ne ide u Paragvaj te dobivaš izlazni pečat. Izlaziš, pogledaš gdje je autobus te trčiš za autobusom, sva sreća bio je blizu. Sada kada smo mislili da imamo povjerenje vozača, odlučili smo na paragvajskoj granici koja se nalazi na drugoj strani prekrasnog mosta preko Parane izaći na granicu i ostaviti stvari u autobusu, u nadi da će nas sačekati. To smo i učinili na isti način i opet smo trčali, carinik ne postavlja pitanja, ne zato jer ne želi već zato jer u Paragvaju nitko ne priča engleski. Dobili smo i ulazni pečat i već spremni za trčanje shvaćamo da nema našeg autobusa, ni natrag ni naprijed. Život me učio da uvijek treba ići naprijed pa odabirem taj smjer ☺ Nekih pola kilometra dalje uočavamo neki autobus i neke ljude kako mašu i idu prema nama s našim stvarima. Vozač je već jako nervozan i ljudi na španjolskom govore da nikad ne ostavljamo stvari u autobusu, ipak je ovo Južna Amerika. Ispričavamo se i ulazimo u bus u kojeg smo doslovno uskočili, on je već krenuo dalje. Svi smo se nasmijali, dolazimo do zraka nekako ali eto najvažnije živi smo, ipak ima dobrih ljudi, možda Paragvaj ipak nije tako opasan.

Vozimo se centrom grada do ne znam gdje, idemo na zadnju stanicu valjda pa ćemo dalje planirati kako do hotela. Prepustili smo se Paragvaju. Dolazimo na glavni autobusni kolodvor, on je sasvim u redu, otprilike kao i većina hrvatskih. Nemamo paragvajskog novca pa treba i to riješiti nekako, nema ni mjenjačnice. Problem paragvajskog novca je puno veći nego što mislimo, ali o tome neću znati sve dok se ne vratim u Brazil. Neki gospodin na kolodvoru nam je ponudio neki tečaj pa smo promijenili nešto love, nije nas puno zavarao. Njihova valuta ima jako puno nula te će ponovno biti izazov s preračunavanjima. Uzimamo taxi koji nas vozi do hotela. Hotel je jako moderan i relativno novi, no četvrt u kojoj se nalazi izgleda kao da je bomba pala, većina toga se još gradi, a ni cesta nije asfaltirana u našoj ulici. Ovog puta smo naučili na argentinskom iskustvu i tražili smještaje koji imaju slike svakog kutka. Pogodili smo. Recepcioner jedva priča engleski, to jedva je gotovo pa ništa ali ajde. Pogled iz hotelske sobe je na obližnje gradilište. Smješteni smo u hotelu Nova koji ima 4*.

Odlučili smo otići na večeru, malo prošetati te pojesti nešto, a treba i još novca promijeniti. Pitali smo recepcionera za preporuku nekih lokalnih restorana. On je otvorio mapu te zaokružio Burger King, KFC, McDonalds i Pizza Hut te nam pokazao gdje ih možemo naći. Hvala prijatelju ali to nas ne zanima, to imamo i u Europi. To su nam već neki od znakova kako turisti i nisu dobrodošli ovdje, odnosno da smo među prvima općenito. Odlučili smo da ćemo sutradan u uži centar i na tržnicu, večeras ćemo u drugom smjeru. Još uvijek je dan ali već se polako smračuje, ne bih pisao o tome ali to je za Paragvaj jako bitan podatak. Što je mračnije, to je više zaštitara s puškama na ulici te je znatno manje ljudi, gotovo ništa osim onih koji rade. Mjenjačnice su na svakom uglu, tečaj je dobar, fino mirišu i uvijek ima ljudi. Očito vole strani novac, ipak njihov i nema neku vrijednost. Restorana nigdje, samo ljekarne i dućani s odjećom koji zapošljavaju jako puno ljudi, a kupaca gotovo da i nema. Nakon više od sat vremena hodanja naišli smo na neki fast food, prodaju lokalne fast food proizvode i pizzu naravno. Nitko ne priča engleski ali uspijevamo naručiti njihovu vrstu empanada. Imaju zaista različitih okusa i kombinacija. U restoranu radi doslovno osam ljudi, a gostiju je petero. Pet osoba konobari, jedna naplaćuje račun, jedan mijesi tijesto, jedna čuva wc. Ovaj fenomen omjera broj zaposlenih i korisnika (gostiju) je vidljiv u gotovo svim restoranima, trgovinama, mjenjačnicama, ljekarnama, itd. Sve je prazno, a zaposlenika na bacanje. Vraćamo se natrag, ljudi je još manje, a zaštitara i puški sve više, jedini cilj je dočepati se hotela i nestati s ulice. Tek je bilo 19h.

Ciudad del Este je najistočniji te drugi najveći paragvajski grad koji broji nešto manje od 300 tisuća stanovnika. Doručak je prosječan, ostali gosti nas u čudu gledaju, nije ovo za turiste očito. Rukama i nogama te nešto govorom raspitali smo se kod recepcionera kada idu autobusi za glavni grad, Asuncion. Načelno, idu svako malo. Nešto kao i autobusi između Rijeke i Zagreba, važno je samo koliko komfora želite. Jutro provodimo u samom centru gradu, ni granica nije daleko s obzirom na lokaciju, dođe nam da pobjegnemo natrag. Tržnica slovi za najveću u Južnoj Americi, čuj ako je to najveća onda stvarno ne znam kakve su ostale. Sastoji se od nekoliko ulica i raznih manjih trgovina unutar zgrada. Većinom se prodaje odjeća, koferi i brdo elektronike. Sjećam se i dvije ulice u kojima se prodaju isključivo torbe i koferi. S obzirom da smo planirali ponijeti puno suvenira kući, odlučio sam kupiti kofer. Ravno iz Kine, pogon na sva četiri te cijena točno 20\$ s obzirom da su im dolari draži od paragvajskih guarana. Kada već pričamo o novcu, evo malo informacija za sve one koji pitaju kojom valutom plaćati te da li nositi eure ili dolare. Paragvajski novac je gotovo nemoguće nabaviti izvan Paragvaja (uvijek ima iznimaka), u Ciudad del Esteu osim vlastitog novca primaju i eure i dolare i pesose i reale, a ko zna možda još neke valute. Osim tržnicom prošetalimo i ostalim dijelovima grada, bilo je tu crkvi i parkova te vrlo smiješnih šarenih autobusa. Šetnjom smo čak i naišli na ženu koja nam je spasila stvari dan prije na granici, ni Paragvaj nije tako velik kako se čini ☺ Vratili se opet na tržnicu, kupili malo čarapa i gaća te na cesti kod nekog lika uživali u hot dogu koji je koštao 5kn, kao u dobra stara vremena u Hrvatskoj.

Vrijeme je za polazak i sljedeću destinaciju, Asuncion. Vožnja ekstra udobnim autobusom traje oko 5h. Cijena karte je oko 80kn. Koristimo najboljeg autobusnog prijevoznika u državi, kompaniju NSA (Nuestra Senora de la Asuncion). Vožnja je kroz polja i neke manje gradiće. Tijekom vožnje dvoje ljudi prodaje tradicionalna peciva uz kavu i/ili čaj. S obzirom da je skoro pola vožnje bilo nakon što se smračilo, interesantno je da prolaskom kroz naseljena mjesta pa čak i predgrađe Asunciona uočavamo da ljudi jednostavno nema na ulicama, barovi i restorani su prazni. Bilo je to između 18h i 19h. Dolazimo na malo zapušteni kolodvor u Asuncionu, svejedno bolji nego riječki ili splitski, očigledno je da smo jedini stranci ovdje. Jednostavno pronalazimo taxi, dajemo adresu i krećemo. Taksimetar je uvijek upaljen. Smješteni smo u hotelu Las Margaritas koji ima 4* i on je zaista na razini i naših hotela, izuzev znanja engleskog ljubke djevojke na recepciji. Večer provodimo u hotelskom restoranu, pivo poslužuju u boci od litre koja se nalazi u posudi za šampanjac te ga u čašu ulijeva konobar. Pivo je argentinsko ☺

Asuncion je glavni grad i broji nešto više od pola milijuna stanovnika. Zvan je Majkom gradova jer je bio polazna točka za brojne kolonijalne ekspedicije u prošlosti. Utemeljen je na Veliku Gospu pred više od pola stoljeća. Imamo ukupno tri dana za boravak ovdje. Kumi je ovo zadnje odredište prije povratka kući, mene još čeka Brazil. Pregledavamo neke mape s recepcije i istražujemo što je vrijedno posjeta. Turizam ovdje definitivno nije stigao, reklamiraju se strani restorani, ponose se s McDonaldsom i brojnim španjolskim tavernama.

Nalazimo se u centru grada, većina onoga na mapama smještena je unutar par kilometara. Većina zgrada je u dosta lošem i oronulom stanju, kao nakon potresa ili nekog požara. Pronašli smo i predsjedničku palaču, jedno od ljepših izdanja. Okolo palače te oko parlamenta koji nije daleko nalazi se veliki broj policajaca, načelno piju mate čaj i puše, nasmijani su i naravno ne dozvoljavaju prolaz nikome. Šetajući nailazimo i na plažu nedaleko rijeke Paragvaj, tu se očito u neka ljepša vremena odvija život. Šetamo ulicama, nailazimo na brojne manje trgovine i znatiželjne poglede malog broja šetača. Naspram Argentine, ulice Asunciona su puste, čak i tijekom dana, pitanje je samo da li svi rade ili od straha ne izlaze. Kupujemo neke suvenire, naravno jedini smo stranci u četvrti, u to sam siguran. Jedna od korisnih stvari u onim vodičima i mapama je španjolska Taberna Espanola. Iako sam u davnim srednjoškolskim danima bio u Španjolskoj, ovo je bilo prvi put da sam probao Paellu. Ljubazni konobar je znao nešto engleskog, ali osim toga imao je i zavidnu vještinu pripisivanja napojnice koja je došla u sklopu računa ali ručno napisanog na komadiću papira. Hrana i usluga su bile odlične. Cijene su umjerene. Asuncion nas uopće ne motivira, veoma pust grad bez većih atrakcija i znamenitosti. Naišli smo i na turistički ured, što mislite da li pričaju engleski? Naravno da ne. Nude neke izlete ali po ogromnim cijenama i to doslovno u predgrađe Asunciona i sve te lokacije nisu ništa posebno, osobito ne zimi. Dan nam je završio odlaskom na zalazak sunca, na onu spomenutu plažu. Skupilo se nešto ljudi ali opet mogli smo sliku napraviti gdje god i kada god smo htjeli. Povratak u hotel je bio oko 17:30, smračilo se i ulice su već bile jezivo puste. Zastao sam u jednu trgovinu gdje radi Korejac, pričao je engleski te smo malo pričali o životu u Paragvaju. Potvrdio je moje sumnje o opasnostima ulica nakon što se upale lampe. Preporučio mi je i neke lokalne pive, a bome i Heineken. Osim toga dao je preporuku i za određene mlječne proizvode, poljoprivreda i stočarstvo su glavne gospodarske grane u Paragvaju. Kuma je zaspala u 19h. Probavao sam se zbližiti s onom recepcionerkom ali sve je to slabo kada se ona zna samo smiješiti, a i na radnom mjestu je ☺

Sljedeći dan kuma je već ispraznila svoje baterije, a i Asuncion djeluje demotivirajuće na sve nas. Danas ćemo do glavne tržnice. Nalazi se u malo sumnjivijem djelu grada. Odlučili smo se prošetati tih par kilometara.

Osim ruševnih zgrada i podosta smeća, Asuncion je prepun raznih grafita. Oni nisu ni približno dobri kao oni u Argentini ali barem malo uljepšaju grad. Tržnica je divlja, puna ljudi i prodaje se većinom hrana i razno razni začini i čajevi. Kao i u Argentini, mate čaj je više nego popularan. Jedan dio tržnice prepun je i kućanskih aparata i namještaja, većina toga stoji na cesti i prodaje se, nije to u trgovačkim centrima kao i kod nas. Ručamo ponovno u Taberni Espanol, sve je na razini kao i jučer. Kuma se ugasila i odlučila odmoriti za sutrašnje putovanje kući. S obzirom da ne želim spavati u 19h, odlučio sam otići na nogometnu utakmicu, gradski derbi prve paragvajске lige između njihovog River Platea i Nacionala. Najpoznatiji paragvajski klub je inače Olimpia koja je također iz Asunciona. Zanimljivo je da prodaju ulaznice po cijeni od oko 20kn i one od 50kn, prezentirali su mi ovu od 50kn kao svojevrsnu VIP ložu, počastio sam se. No, to je bila obična tribina sa sjedalicama i nalazi se u sredini. Ona jeftinija je stajanje. Imaju zaštitare na ulazima ali nitko te ne pregledava. Možeš donijeti svoju hranu i piće, nitko ne pije alkohol. Većinom se jedu peciva te pije kava ili čaj. Kava i čaj koštaju po 5kn, toliko je i hot dog. Tekma je bila ok, prosječna razina nogometa. Reflektore su na stadionu upalili tek kada je sudac svirao početak utakmice, očito je da se i struja zna uštedjeti. Kao i na svakoj nogometnoj utakmici i ovdje je bilo brojnih uvreda na račun sudaca. Po završetku tekme morao sam nekako prema hotelu, udaljen je oko 7km. S obzirom da je odavno bio mrak, prohodao sam dobrih 2km u potrazi za taksijem. Preživio sam i Asuncion noću.

Kuma je odletjela za Buenos Aires pa za Europu, ja sam lovio autobus za Ciudad del Este. Cilj je bio da prije mraka uđem u Brazil te prenoćim u gradu Foz. Povoljna karta za udoban autobus, dosadna i duga vožnja u smjeru granice. Dolaskom u Ciudad trebalo je dočekati autobus za Brazil, nije ga dosta dugo bilo, no stigao je. S obzirom da on dosta kruži po gradu, do granice se gotovo i ispraznio. Unutra smo bili samo još jedan stranac, očito Brazilac i ja. Netom prije granice, bus je zastao na jednom mjestu i neki gospodin je ušao unutra, došao do ovog Brazilca i razmijenio mu novac. Bio sam u čudu jer se sve to odvijalo dok je vozač mirno čekao da oni to riješe do kraja. Mijenjao je paragvajске guarane za brazilske reale. Trebala su mi dva dana da shvatim zašto. U Brazilu mjenjačnice ne primaju paragvajski novac uopće, to je potpuno neželjena i bezvrijedna valuta. Meni je ostalo oko 30€ u guaranima.

Konačno krećemo i dolaskom na paragvajsku granicu očito je da sam jedini stranac, uzimam torbe i krećem. Dobivam izlazni pečat te naravno po izlasku nema više mojeg autobusa. Pješice ulazim u Brazil. Ponovno sam jedini i u uredu na brazilskoj strani. Ulovio sam taksi koji me odvozi prema hotelu.

Odmah sam osjetio razliku u cijenama, Brazil je znatno skuplji. U Fozu ostajem jednu noć jer sutradan imam let za Rio de Janeiro. Na recepciji pitam postoji li neki tradicionalni brazilski restoran, ona meni nudi neke burgere i KFC, odlično rekoh. Nakon pregovora mi je rekla da postoji *all you can eat* brazilski roštilj nedaleko. Bio je to pun pogodak. Cijena je bila oko 10€ i ne uključuje piće. U sredini se nalazio stol s brdom hrane, bilo je svega. Ja sam pomalo zgrabio i počeo jesti i onda sam shvatio da su to samo dodatci, osobito za one koji nisu preveliki ljubitelji pravog roštilja. Roštilj je tek krenuo dolaziti. Konobari u nizu idu od stola do stola te s mača režu komad mesa svakom gostu. Svaki konobar nosi različitu vrstu mesa te poslužuje komad po komad i kruži dalje. Izdržao sam oko deset slijedova. Hrana je bila vrhunska i zaista mogu reći da mi je ovo postao jedan od najdražih, a i najukusnijih restorana koje sam ikada posjetio. Ako se ikada zateknete u Fozu, pitajte gdje je *all you can eat* brazilski roštilj. Navečer su imali jedan sat besplatne caipirinha u hostelu, najpoznatijeg brazilskog alkoholnog pića. Pošto je bilo rano, a u Brazilu je preporuka da se ne izlazi noću na ulice, zadržao sam se u hostelu, bio sam na krovu i malo sam se smrznuo, veći dio zimske odjeće sam poslao s kumom za Europu.

Odlazim za Rio de Janeiro, konačno. Pola putnika leti za Rio s presjedanjem u Sao Paulu, a ostatak putnika leti za Sao Paulo s presjedanjem u Rijuu. Rijetki su oni koji idu direktnim letom jer je daleko skuplji. Cijena jednosmjerne avionske karte s prtljagom bila je 120€.

Svi smo čuli za Rio de Janeiro, nekima je oduvijek bio san, a nekima poput mene je bio samo jedan od gradova na listi. Samim dolaskom konačno sam shvatio zašto ga neki smatraju najdražim gradom, zašto je Rio toliko popularan i dobar, ima nešto u njemu. Slijećem na ovaj manji aerodrom, on se nalazi u samom centru grada. Već iz aviona sam ugledao kip Isusa. Smješten sam u četvrti Leme, svega par stotina metara od legendarne Copacabane. Hostel je ustvari u jednoj od mnogobrojnih favela ali ova je i više nego sigurna, barem tako kažu oni koji tu rade. Nešto sam se prehladio jučer pa nisam ni previše raspoložen da odmah prvo poslijepodne puno istražujem. Prošetao sam do mjenjačnice, shvatio da nitko ne prima paragvajske guarane, sve drugo je u redu. Osim toga napravio sam kratki đir po Copacabani, pusta je.

Navodno je Ipanema znatno popularnija. Imaju mnogo suvenirnica, mjenjačnica, turističkih agencija, praonica odjeće, ljekarni te samoposlužnih restorana koji su jedna od najpopularnijih opcija među lokalnim stanovništvom, a i među strancima. Iako je zima, temperatura je jako ugodnih 25 stupnjeva.

Dolazim u hostel, smračilo se. Kažu oni u Hrvatskoj ne izlazi navečer, opasno je. Uхватила me prehlada, treba mi ljekarna. Raspitujem se o najbližoj, kažu odi u skladište i uzmi pištolj, odaberi si i napuni ga ako znaš. Malo puno sam prestravljen, nisam očekivao da je baš tako gadno. Odabirem Glock, valjda je...to nagađam po filmovima, ovo je stvarnost. Ne znam ga napuniti, ipak mi u Hrvatskoj ne idemo u vojsku i ne pucamo baš u susjedstvu. Sjećam se jedino kada smo se igrali policije kao klinci, plastičnim pištoljima naravno. Kažu čuvaj se ravnice i probaj se šuljati pokraj manjeg dućana, tamo je najgore. Prehlada više nije bila ono o čemu sam razmišljao, dodatno sam probljedio...Krenuo sam laganim korakom, ruke mi se tresu, što ako...ne želim ni pomišljati na razne scenarije. Držim se zida, skrivam iza auta, na određenim dijelovima i pužem, da me nitko ne opazi, još samo 150m i 300m natrag. Ni taksiji ne voze ovdje. U jedno, trenutku sam se i zakotrljao prema glavnoj cesti, da ubrzam malo, podsjetilo me na dane tjelesnog u osnovnoj školi, napokon su i te vježbe imale smisla. Stigao sam. Šalim se naravno, cijeli ovaj večernji dio sam izmislio izuzev odlaska u ljekarnu u kasnim večernjim satima. Otprilike tako Brazil izgleda u očima ljudi iz Europe. No, nije tako. Nije sigurno kao Argentina ali ima više sigurnih nego opasnih mjesta i ako ti kažu da ne ideš u određenu četvrt, nećeš ići ili ćeš ići taksijem, možeš i Uberom, zbog njega ne rade cirkus kao ovi naši klaunovi.

Imam ispred sebe tri puna dana za obilaske. Za drugi dan mi nude turu po favelama s vodičem, a treći dan se spominje neki hiking. Vidjet ćemo. Danas ću sam malo istraživati, centar grada, možda čak i Maracana. Vozim se metroom, malo sam se pogubio ali bilo je ljudi koji su mi i pomogli, čak i nešto engleskog pričaju. Maracana je nešto malo izvan užeg centra. Naravno, plaća se tura po stadionu. Cijena je bila oko 80kn bez vodiča. Trebalo je posjetiti jedan od najvećih stadiona na svijetu. Bilo je sasvim ok, vrijedi ili ne to ovisi koliko zaista volite nogomet. Ako vam nije najvažniji, slobodno preskočite ovu turu. U Brazilu treba ići pogledati nogometnu utakmicu, ne prešetavati se po stadionu. Nažalost, ja nisam bio te sreće jer sam boravio tijekom tjedna. Vratiti ću se svakako.

Ostatak dana šetam po centru, kupujem neke fejk stvari na tržnici. Meni je ova tržnica znatno bolja nego ona u Paragvaju. Koferi su jedino skuplji. Rio de Janeiro ima jako puno beskućnika, spavaju posvuda. Nikad ih nisam vidio u tolikom broju. Vraćam se u smjeru Copacabane javnim prijevozom. Promet je katastrofa, predugo to traje, a autobus staje svakih 100m. Tijekom večeri šetam Copacabanom, kupio sam i nešto kao sladoled, oni to zovu energija. Stave razne dodatke, neku kremu i još nešto okusa poput red bulla, zaista nemam pojma što jedem, u jednu ruku je ukusno ali je bome i preslatko. Plaža je pusta ali su zato aktivni ulični trgovci. Barovi su dosta prazni, cijene su kao i na hrvatskoj obali, malo prenapuhane. Večer zaključujem vožnjom mototaxijem, cijena do hostela je 1€. Super iskustvo, uštedio mi je još jednu majicu natopljenu znojem. Od sad uvijek ovim oblikom prijevoza. Bukirao sam si turu po faveli s vodičem, cijena je 25€.

Polazak je dosta rano, netom prije doručka otvaram i čitam 24sata vijesti, na sportskoj rubrici članak o malonogometnom turniru u faveli te prijetnju pištoljem prilikom izvođenja odlučujućeg penala. Dio naše ture je igranje nogometa sa stanovnicima favele, biti će ovo interesan dan čini se. U grupi ima različitih ljudi, od mladih do nešto starijih pa čak i do jedne francuske obitelji s dvoje djece. Prva stanica je neki muzej, toliko mi je bio zanimljiv da sam zaboravio ime. Dopada mi se konverzacija grupe s našim vodičem, on je inače iz Paname ali već nekoliko mjeseci živi u Riju i vodi hiking te ture u favelu. Konačno dolazimo i do favele, tu nam se priključuje lokalni vodič, inače stanovnik iste favele. Objašnjavaju nam pravila ponašanja (kada smijemo slikati, kada ne...), gdje ćemo sve ići itd. Krećemo. Ture po favelama su već podosta popularne, ne postoji puno favela koje omogućavaju relativno siguran boravak strancima. Ljudi nas zaista čudno gledaju, ono baš se vidi kao da ti piše "turist" na čelu. Jedna od prvih stanica nam je ured *predsjednika* favele, on je i jedan od najzaslužnijih za sve dobro što se zbiva u ovoj faveli. Tijekom 90-tih vlada je svim favelama ponudila vodu, struju i ostale osnovne uvjete za život u zamjenu da se obračunaju i spriječe kriminal. Neke su prihvatile, većina nisu. Ova favela je jedan od dobrih primjera koja je pristala na tu vrstu suradnje. Unazad koje godine uveden im je i internet. Osim cjelokupne priče slušamo i o raznim društveno korisnim projektima unutar ove zajednice, kriminal još uvijek postoji, no ova favela ima jednu od najnižih stopa zločina. Trenutačno samo u Riju postoji preko 600 favela. Sada je uslijedila šetnja kroz dio favele gdje je zabranjen svaki oblik fotografiranja. Naišli smo čak i na grupu mladića s pištoljima i puškom, onako malo su provocirali *natezanjem*, *škljocanjem* oružja. Došli smo konačno i do točke gdje Michael Jackson ima svoj kip, mjesto gdje je snimao spot za jednu od svojih najpopularnijih pjesama.

Cijelo ovo vrijeme uspinjemo se prema vrhu, dolaskom do najviše točke stižemo i do malonogometnog igrališta, tu nas očekuje okršaj (rekoh samo ne revolveraški). Prvu tekmu smo odigrali izmiješani s nekim od lokalaca. Kada smo se ugrijali, odlučeno je da igramo baš protiv ekipe lokalaca. Nisu me nešto oduševili svojim vještinama ali imaju onaj jedan ulični touch, osjećaj za loptu. Pobijedili smo. Nitko nam nije prijetio. Agencija je organizirala besplatne sokove i kavu za sve, pa su očito lokalci navalili na besplatno piće, a ne oružje ☺

Natrag se vraćamo liftom, bolje reći uspinjačom koja je inače službeni prijevoz unutar favele za sve one koji žive u najvišim dijelovima. Pitam se zašto nismo uzbrdo išli ovako, a nizbrdo pješice ☺ Iako stisnuti, pogled na cijelu favelu i sve što se zbiva je zadivljujući, vrijedilo je. Predzadnja stanica nam je kuća našeg vodiča.

On je inače umjetnik i odveo nas je kod kuće pokazati neke videe (isječci iz filma Brzi i Žestoki, snimljen u ovoj faveli te spot Michaela Jacksona). Osim toga ima super terasu s pogledom na Isusa i ostatak favele. Isus je vidljiv doslovno iz svakog kutka ovog prekrasnog grada, mislim kip Isusa. Pripremio je sastojke za Caipirinha te nam pokazao kako da ju napravimo, tko je bio za malo žestokog alkohola ovo je bilo idealno mjesto da spoji ugodno s korisnim. Uspješno sam napravio i popio, imam ponešto talenta osobito što se ispijanja tiče. Spustili smo se do dna te otišli do jedne garaže gdje je jedan veći bend uvježbavao neke pjesme za karneval, to je ujedno bilo i posljednje mjesto uključeno u današnje razgledavanje. U konačnici sam shvatio zašto je cijena ove ture 25€. Svakome ide dio, počevši od našeg vodiča pa sve do lokalnog vodiča, očito dio kolača i predsjedniku favele, a sigurno nisu zaboravili i na lokalne gangstere i dilere kako nečiji pištolj ne bi slučajno opalio. Druženje smo završili u jednom samoposlužnom restoranu gdje plaćate hranu po kilogramu. Većina restorana u Rijju je ovako koncipirana. Jedina razlika je što oni lošiji i skromniji naplaćuju kilogram oko 30kn, a ovi skuplji oko 100kn. Ovo je bio jedan od boljih ali dobro smo se najeli.

Tijekom ture družio sam se s Michaelom s Filipina, strastveni putnik kao i ja, njemu je Brazil tek prva stanica u Južnoj Americi. Zajedno smo kasnije otišli do neke palače i vrtova, istražili Ipanemu koja je znatno bolja od Copacabane što se tiče atmosfere te odlučno otišli u Havaianas shop. Ja sam skromno kupio dva para poznatih japanki (obuće jel), a on je kupio čak 16 parova. Prosječna cijena je desetak eura po paru. S obzirom da nisam imao plan za sutra, on je predložio da mu se priključim u nekoj plaćenju turi koja između ostalog uključuje Isusa, glavu šećera i još nekolicinu važnih stvari u Rijju.

Rekao je da je cijena ture u hostelu oko 50€, a uključuje i ručak te lokalni prijevoz s vodičem i sve ulaznice. Brzo sam se predbilježio i jedva sam čekao sljedeći dan. Rio je fantastičan.

Polazak je s Copacabane, po nas stiže kombi, osjećam se kao pravi stari Amer, skupe ture i privatni prijevoz. No, da li je ovo zaista skupo? Uskoro doznajemo ☺ Vodičkinja se odmah ispričava i kaže da joj engleski nije baš jača strana ali da će se potruditi za nas. Prvo današnje odredište je Isus. Inače da biste došli do njega prvo morate platiti prijevoz do ulaza u park, zatim ulaznicu koja uključuje i prijevoz skoro do vrha. Mi smo našim kombijem došli do ulaza, dok je vodičkinja rješavala ulaznice mi smo razgledavali neke slike iz povijesti o samom parku i izgradnji kipa te biljnim i životinjskim vrstama unutar samog parka. Zatim se njihovim kombijima vozimo do kipa. Iako nije ni 10h ujutro, gužva je ogromna, osobito za slikanje. Ako želite samo uživati u pogledu i samoj veličini kipa, to možete.

Pogled na grad oduzima dah, a bome i pogled na samog Isusa, velik si brate! Sljedeće odredište je centar grada. Krećemo s uslikavanjem pored Maracane (srećom, bio sam pred dva dana), stadion se službeno zove Estadio jornalista Mario Filho. Nakon stadiona vozimo se prema prostoru gdje se odvija jedan od glavnih dijelova karnevalske povorke, zatim neobičnu ali i jednu od najvećih crkvi na svijetu. Uslijedila je pauza za ručak, ponovno u jednom od samoposlužnih restorana. Ovdje je također hrana bila vrhunska, razlika je samo što je ručak ovdje već uključen u cijenu pa smo mogli pojesti doslovno koliko smo htjeli, jedan pravi all you can eat ručak. Imamo još dva odredišta uključena u našu turu, prvo su na redu šarene stepenice Escadaria Selaron, fenomenalno mjesto za fotkanje, a i ima brojnih prodavača suvenira okolo pa ako već niste, kupite. Postoji čak i lokalac popularnog nadimka Morgan Freeman, jedini koji suvenire prodaje po smiješno niskim cijenama, tipa sve po euro, drugi svi su iskoristili priliku i nabili cijene. Posljednje odredište je famozna Glava šećera, mjesto gdje se James Bonda hrva s onim Zubom u filmu "Operacija svemir", također mjesto koje mi je odnijelo novac u game showu "Toga se nitko nije sjetio". Dolazak na brdo moguć je helikopterom ili žičarom, mi naravno idemo žičarom jer je ekonomičniji način prijevoza ☺ Ovo je još jedna od onih WOW lokacija u gradu, sama vožnja je super. Do vrha postoje dvije žičare, jedna do prvog brda, onda možete prošetati i hvatate žičaru i za sljedeće brdo. S ovog najvišeg, odnosno Glave šećera imate pogled i na Copacabanu i Ipanemu. Tko je zainteresiran može si platiti i panoramsku vožnju helikopterom, cijena za oko šest minuta vožnje je oko 70€, možete i onu nešto dužu opciju za više novaca. Osim uživanja u pogledu, hranjenja interesantnih životinja, uživao sam i u jednom od najboljih shakeova u životu.

Za nekih 5€ dobio sam shake isključivo s čokoladom i sladoledom od vanilije, nisu stavljali u njega niti vodu niti mlijeko. S našom turom smo završili na Copacabani oko 18h kada se već i smračilo. Vrijedilo je svakog eura, svakog trenutka. Zašto je ova tura vrlo isplativa? Inače cijene ulaznica su znatno više od ukupne cijene koju smo mi platili. Ako idete u vlastitoj organizaciji ulaznica za Isusa je oko 18€ (bez prijevoza do parka), vožnja žičarom i Glava šećera su inače 25€, a o ručku smo već pričali, k tome još smo imali vodičkinju i organizirani prijevoz te posjete stepenicama, crkvi i ulazu na stadion. Ovu turu prodaje jako puno hostela, hotela pa čak i agencija, zanimljivo je da svatko tko prodaje ovu turu ima drukčiju cijenu. Sutradan popodne idem prema Sao Paulu, najvećem gradu Južne Amerike.

Uživam u jutarnjoj šetnji uz Copacabanu, kupujem neke suvenire, a i navratio sam kod frizera. Inače, nikad nisam bio kod frizera u životu. Eto, moj prvi posjet frizeru dogodio se u Riju, rekao sam mu da me ošiša kao dinamovog nogometaša Brunu Petkovića. Nije me uneredio ☺ Rio me osvojio i svakako je moj najdraži grad do daljnjega, vidjet ćemo da li će ga netko uspjeti nadmašiti. Rio je Rio.

Pred mjesec dana kada sam kupovao sve avionske karte po Južnoj Americi, jednu nisam kupio. Bio sam znatizeljno škrt. Nisam kupio onu od Rija do Sao Paula. Tada sam rekao da ću ići busom ili vlakom i uživati u krajoliku Brazila, bila je to jedna od mojih najvećih grešaka. Podosta sam koristio Uber, prvi problemi su već izbili kada sam dugo putovao iz jednog dijela grada u drugi zbog ogromne gužve. Autobusi idu stalno, cijena je oko 25€. Južnoamerički autobusi su zaista udobni ali to ne nikako ne ubrzava vožnju. Vožnja bi trebala trajati oko 5-6h, no.... S obzirom da je bila ogromna gužva, prvi dio vožnje je trajao preko 2h, a nismo ni iz okolice Rija izašli. Inače, let avionom traje nešto više od jednog sata. Bravo Mateo! Ukupno smo se vozili oko 8h. Stigao sam oko ponoći u Sao Paulo, kažu puno opasniji grad od Rija. S obzirom na okolnosti, dobio sam manje od 24h za razgled ovog grada.

Jutro sam odlučio provesti šetajući, nisam istraživao što vidjeti već sam se odmah zaputio u najpoznatiju ulicu, bolje rečeno aveniju gdje se odvija najviše toga, radi se o aveniji Paulista. Već nakon dva sata šetnje, što zbog ljubavi prema Riju, što zbog umora, a i što zbog činjenice da su ovdje samo velike zgrade, trgovine, američki lanci kafića i brdo McDonalda, bacam hejt prema ovome gradu. Najveći plus je bio kada sam zalutao u neku četvrt gdje svako dvorište ima bodljikavu žicu, nema ljudi, a čujete huk navijanja s nekog stadiona u blizini. Želio sam pronaći taj stadion i uživati.

Nemam pojma o kojoj tekmi je bilo riječ, no bilo je ljudi i policije, a i k tome uličnih prodavača hrane pa sam se dobro okrijepio uz neke njihove specijalitete za puno manje novaca nego u Rijju. Jedna od stvari koju sam želio pronaći i probati bio je Sanduiche de Mortadella, no s obzirom da sam se kretao centrom, nisam baš nailazio na mjesta gdje se može uživati u pravoj lokalnoj hrani. Žao mi je što možda nisam ima prilike vidjeti i ostale dijelove grada, no kako mi se grad baš i nije dopao onako na prvu, ne bih se opet vratio ako ne moram.

Što se samog boravka u ukupno tri grada u Brazilu tiče (Foz, Rio i Sao Paulo) jedino što sam propustio, a krivo mi je što nisam bio u vrijeme nijedne prvoligaške nogometne utakmice u tim gradovima. Vraćam se sigurno, ovog puta ću ciljati na karneval u Rijju.

Letim iz Sao Paula za Buenos Aires, čeka me noćenje u Argentini te povratak kući sutra poslijepodne. Najjeftinije aviokompanije do Buenos Airesa bile su Ethiopian Airlines te Qatar Airways, cijena jednosmjerne karte bila je oko 170€, a let traje nešto više od tri sata.

Jutro provodim u jednoj četvrti u Buenos Airesu, nedaleko Boce. Danas je tu tržnica pa imam priliku kupiti čaj i dulce de leche za doma. Konačno sam našao i mjenjačnicu koja prima paragvajske guarane te sam promijenio sav novac koji imam, sve u pesose. Odlučno sam pokupovao 5kg namaza od karamele te 3kg mate čaja uz popratni pribor. Odlučio sam donijeti barem malo Južne Amerike kući.

To je to od mog boravka u Južnoj Americi. U 22 dana posjetio sam tri države, tri nacionalna parka, pogledao sam nogometnu utakmicu, popio više od desetak različitih piva, probao pravi steak, po prvi puta uživao u all you can eat roštilju, 9 puta letio avionom, posjetio 10 gradova, bezuspješno koristio tinder, a i nisam niti jednom opljačkan (barem što se tiče onih vrijednih stvari ☺) te u konačnici potrošio na cijeli aranžman oko 2500€ (s avionskim kartama).

Za sva dodatna pitanja javite mi se na email mateo@iyp-croatia.com ili putem FB.